

محراب

افزونی ، اجتماعی ، فلسفی ، تاریخی ، ادبی مجموعہ

شیمدیلک اون بش کونده نشر اولنور

مدرجات

- اسلام « شیعیلک ، مذاہب و دینی فرقہ لار ، . . . . . شہزادہ باہی مصطفیٰ شیبک ۵۰۰
- تاریخ مدینتدہ کتبخانہ لار . . . . . طاہر عربی ۱۰۰
- اورتا آسیادہ تورکمن « تورکمنلرک دبی » . . . . . علمی ضیا ۱۰۰
- شیخ سہروردینک شخصیتی و سنجیسی . . . . . یوسف ضیا ۱۰۰
- حی بن یقظان « ابن طفیلک فلسفی رومانی » . . . . . رشید ۱۰۰

- مراب : قدریہ حسین — پروانہ : سنجہ جمال — رباعی : علی ضیا — برکوکل خاطرہ سی ۵۰۰
- ملیجہ نوری — غزل : جمیل رأفت — ہالک قبری : بجدت رشدی — آنتہ مک اولوی : ۵۰۰
- صائم حسین .

فیثاتی ۱۰ غر و شدر

تاریخ مدنیته کتبخانه لر

مدینتک اک بیوک وقوتلی تملی هیج شهسز علم ومعرفدر . ابتدای خلقتدنبری
میلونلره سنه لر کچدی . بشرک تاریخ حیاتی اولان یدی بیک سنهک برزمانک ایچده
انسانلرک وجوده کتیردکلری آثار صنایعه و علمیه نک قیمت وماهیتلرینه عاند علمانک
طوبلادقلری وثائق حضورنده اجدادیمزک مدینت و علم عالمونده یاراتدقلری تکامل ،
عصر حاضر علمیاتى ومدینت تلقینلرینی حیرتله غرق ایده جک قدر یوکسک اولدیغی
کوربیورز .

[چرائقال] فتنک بو کونکی اتساع ترقیاته نظرأ بوندن بش بیک سنه مقدم و حوده
کتیریلان امراملری ، قارناق، دندره معبدینی، بعلیک خرابه لرینی کوروبده اوخارقه صنایعی
تقدیرایتمه مک ومیل قدیمه نک مدینتلرینه عاند عامیانه تلقیلردن تنزیه فکر ایله مه مک قابل دکلدره
دنیا یوزنده بزدن مقدم زمانلرینی کچروب محو ومندرس اولان انسانلرک متروک انقاضی
کوندن کونه کشف ایلدکجه یکرمنجی عصرک کمال عرفانی ، بیکرله سنه مقدم کی بتون
اقوامک حیاتلرینی، حکومتلرینی، مدینتلرینی وصنعتلرینی تاریخمزه بو کونکی کی قید ایتمش
بولیور .

دها کچنلرده روس علماسندن [قوزولو] نام سیاح « منغولیا وآمو و هارو » -
هونون اولمش شهری - مهم برآر تألیف ایتمشدی . مومی الیه [۱۹۰۵] - [۱۹۰۹] ده
منغولستانده وغولی صحرالرنده اجرا ایتمدیکی سیاحت اناسنده تدقیقات وتحریاتی نتیجه سنده
[هارور هونون] نام اولمش شهری و بوراده بو یوک برکتبخانه یی کشف ایتمدی . [قوزولو]
بونک اوزرینه یازدیغی وحکومت مطبعه - سنده باصدیردینی [۱۷۸] صحیفهک سالف الیان
اثرنده یوزلرجه رسم وخریطه لرله مذکور شهر حقیقده معلومات مفصله ویرمشدر عین زمانده
[قوزولو] اوشهرده تصادف ایتمدیکی غایت ابی محافظه اولمش وهانکی لسانله یازدیغی
الآن بیلنمه مش ایکی بیکدن فضله آتاری محتوی بو یوک برکتبخانه برسوری آثار نفیسه
ایپکه ایشلنمش فوق العاده لطیف طابولر حقیقده ده ایضاحات ویرمکده در .

اک زیاده تورک عالمی علاقه دار ایدن بومهم کشفیات بوتون تورک تاریخک نظام
صحیفه لرینی تنویر ایده جکدر . عام و فن ترقیلرینک، مدنی عالمک بدایتدنبری تعقیب ایتمدیکی
تکامل تاریخی نی آنجق ایلك دوره لر دنبری المزه کچن متروکات ایله تثیت وبونلر واسطه سیله

منقرض ملتلك كرك عقليات و كرك نقلیاتة مساعی و تسلسل تاریخینى كوره جكر كه انسانیت حال حاضرده كى سويه معرفتى بونلرله ادار كه موفق اوله بيلمشدر. عصر لرك انقلابيله بزه قدر انتقال ایدن علم و صناعات دائمی بر استحالته تكامله تابع اولديغندن بشرى، طبیعتك قوتلری او كنده دهها عازم و متجاهد اولمغه سوق ایتمشدر. حیات مبارزه لرینك افاده ایتدیكى قابلیت و ترقی استعدادینى، انسانیتك مادیات و معنویات عالنده قطع ایتك اضطرارنده بولندیغنى مراحل سعینده كوریورز .

آزمنه قدیمده كى ملتكر دن مصر لیلر، بابلیلر، فینك لیلر، ایرانیلر، یونان و هندیلر ك حكمت، علم، صناعات كى ساحه لرده كوستردیكلری مساعی راجه اداك قیمت و علویى عصر مزك مرهبی عرفانی اولمشدر. آمیج بوسایه در كه عصر مز بو كونكى و كود و شعشعه دار موقعی احرازه موفق اولدی. عالنده هیچ برشى تصور ایدلر كه علمك قدرتی قارشوسنده نامخلوب قالسین؟ بو كسا بناء در كه حرب، جنك كى آدمیتى ملول، محزون ایدن رزم میدانلرینك ارقه سنده بو كسله ن مبانی علمیه بی، بتون متفكرین انسانیه نك داهیانه اثر لر بله اعلان غرور ایدن فنی مأسسه لرینى و كتبخانه لرینى كوریورز .

عالنده ایلك كتبخانه لری تأسیس ایدنلر میلاددن [۱۷۰۰] سنه اول بابلیلر ایدی كچن عصر ك علماسى طرفندن بابل، واشو خرابه لرنده بابلیلر ك بر كتبخانه سى كشف ایدلمشدر بونلر ك كتابلری خط [اسفینى] ایله محرر كرمید پارچه لرندن متشكل در . بابلیلر دن صكره مصر لیلر كلیر. مصر لیلر مؤلفاته بك زیاده رغبت ایدر لردى [جیره] مزارلری حفر ایدلدیكى زمان مناصب حكومت صیره سنده برده كتبخانه ناظری عنوانه تصادف ایدلمشدر. بورادن ا كلاشیلور كه مصر فرعونلرینك غایت جسم كتبخانه لری واردی. بو كتبخانه لرك محتویاتی هیچ شه سبز معبدلرده وضع اولنان آثار دینه نك استنساخ ایدلمش نسخه لری ایله هندسه و طبابت، علم نجوم و فلسفه به متعلق اثرلردن عبارتدر بو آثار دن عصریمزه انتقال ایدن [پیروس پاپیروس] ده میلاددن [۱۵۰۰] سنه اول یازلمش بر كتابك صحفه لرندن عبارتدر حتى یونان قدیم مشاهیر مؤرخیندن « دیودوروس » مصر ملو كندن [اوسمیندیای] اسخنده بر حكمدارك قبرنده بولنان بر كتبخانه بی ذكر ایدیور .

تاریخك اك اهمیتلى ادوار بله خا نر قیمت اقوامدن بریده هیچ شه سز آثوریلر و اونلر ك حیرت بخش مدینتیلریدر. مشهور آثورى حكمدارى [آسار هادون] ك نینواده انشا ایتدیردىكى سرایلر حیرت افزادر. عرب مشایخى و هیت قیرالریخى زیر تابعیته آ لان بو آدم تا بحر فید سا حلالر تدىكى

بتون حکمدارلری بیله بو آثار مدنیه‌نک بناسی ایچون استخدام ایتمشدی. «اسارهادون» دنسکره آثوری حکمداری اولان [آثوری باناپال] میلاددن «۶۲۶» سنه مقدم نینوا شهرینی فوق‌العاده تزین ایتدیرمش و غایت مکمل برکتبخانه تأسیس ایله مشدی. حیانتک یکانه آثاری ایشته بو کتبخانه‌در. الیوم معلوم اولان آثار کلدانیه بو کتبخانه‌نک کشفندن صکره معلوم اولمشدر. آثوری [باناپال] کتبخانه‌سنده سحره، قصائد دینییه، الهیلره [افاد] ادبیاته دائر برچوق اثرلر کشف ایدلمشدر. [آثور باناپال] بابل قدیم لساننده یازیلان کتابلری سطر سطر ترجمه ایتدیرمش، آثار تاریخیه‌بی، اسامی حکمدارانی، تقویم، عام هیئت و علم نجومه متعلق آثاری کاملاً جمع ایله مشدر.

آثوری باناپالک کتبخانه‌سی [۱۸۵۰] سنه‌سنده «قویونجوق» خرابه‌لرنده «لایاه» طرفندن کشف ایدلمشدر و اوتارینچدن اعتباراً آثوریه تاریخنک انقراض آلنده قالان بوتون اسرار ماضیه‌سی کلاً میدان چیقمشدر. [لایار] بو کتبخانه‌بی وقبله [سناخریب] طرفندن انشا ایدیلوب آثور باناپال طرفندن تعمیر اولنان سرای خرابه‌لرنده کشف ایتمشدر. کتبخانه‌بی تشکیل ایدن آثار هپ کرچلر اوزرینه یازلمشدر. ۱۸۵۲ - ۱۸۵۴ سنه‌لرنده ده انکلینز قونسولوسی [راسام صارغون] طرفندن انشا اولنان بر محله بولو، لردن بر قاق دانه‌سنه داها تصادف ایدلمشدر.

بوندن صکره یونانیلر کلیر عمومی کتبخانه‌لر تأسیسی یونانیلرده دوشونمشدر قبل‌المیلاد التنجی عصر اورتیه‌سنده [پسیستراتوس] طرفندن بویه برکتبخانه وجوده کتیرلمشدر. بطلمیوسلر دورنده ایسه اسکندریه فوق‌العاده وسعت کتب ایتمش اسکندریه‌نک موزه و کتبخانه‌سی بک زیاده شهرت بولمشدی. اسکندریه ملوکندن [بطولوماوس فیلا دلفوس قبل‌المیلاد ۲۸۵] علوم و فنونه و علمایه فوق‌العاده رغبت و اهمیت ویره‌زک جمع ایتدیردیکی [۵۴۱۴۰] عدد کتابلری انشا ایتدیروب امر و اداره‌سنی «زمیره» نامنده کی آدمه حواله ایتدیکی غایتله بویوک برکتبخانه‌یه وضع ایتمشدی. عین زمانده سند، هند، ایران، جرجان، ارمان، بابل، موصل طرفلرندن اله کچیردیکی بک قیمتی آثار علمیه‌بی پی‌درپی جمع و جلب ایتدیرمشدی. [۲۴۰] سنه‌لری آره‌سنده اسکندریه‌ده تجمع ایدن کتابلرک یکنی [۵۳۲۰۰۰] بالغ اولمشدر. بونک [۹۰۰۰۰۰] ی ایکنجی برکتبخانه‌یه وضع اولمشدی بعد‌المیلاد «۴۷» سنه‌سنده کتابلرک مجموعی [۹۰۰۰۰۰] راده‌سنه چیقمشدر. یولیوس سزارک اسکندریه‌بی محاصره‌سی اثناسنده بو کتابلرک برچوغی محو اولمشدر.

تحقیقات تاریخیه نظرآ مذکور کتبخانه کاملاً یا ممشدر . اسکندر کبرک وفاننده بابل والیسی بولنان [سهله وقوس] آسیایه و هندستانه قدر سفر لر یابد قد نصکره اولکه سنده کی دجله نك غریبده بولونان شهر لری اوغلو [انطیوکوسه] ویرمشدی . انطیوکوس قرال اولدیغی زمان [۲۸۰] بتون قر لاقه مرکز اولان سلفکیه بی ترک ایتمش [اورونت] نهری اوزرنده انطاکیه بی تأسیس ایدرک پایتخت اتخاذا ایتمشدی . انطاکیه نك کوندن کونه ترقی ایدن صنایع و تجارتی طولایسیله بوشهرده برچوق آثار مدینه وجوده کلش اخیراً بیوک انطو کوس طرفندن مهم بر کتبخانه ده تأسیس ایدلمشدی .

قارطجه لیلرده یونان آثار نفیسه سی سجلیا معبود لرندن الهرق بر چوق علم وفنه عاند مکنونانی جمع ایتمشله زراعت و جغرافیایه متعلق کتابلری احتوا ایدن ایزوجه برده کتبخانه تأسیس ایتمشلردر . [۲۶۶] از جمله [ماغون] زراعت حقنده کی اثری یونان ولاتین لسانلرینه ترجمه ایدیلرک حق روماستانوس طرفندن بوتون املاک صاحب لرینه مطالعه سی توصیه اولمشدر . [۲۴۱] حکیم وطیب مشهور چالینوسک وطنی اولان بر غمه ده ده قرال [اطالوس] بیوک بر کتبخانه تأسیس ایتمش و بورایه بوتون یونان مؤلف لری نك یازمه آثارینی جمع ایتمه موفق اولمشدی . اوزمانلر یازی یالکز [پاپروس] اوزرینه یازیلوردی . [پاپروس] ده مصر دن بشقه بریده چیقمازدی . بر غمه لیلر پاپروس مقامنه قائم اولمق اوزره قیون در یس فی کاغذ کی اینجه اینجه پارچه لر حالنده کسمکه موفق اولمشلر بو صورتله [بارشومهن] دنیلان [ترشه] بر غمه کاغذی [نی ایجاد ایتمشلردر .

رومالی لریک او عظمتلی دور لرنده علوم و معارف هیچ بر اثر ترقی کوسترده مامش ایسه ده یونان فکر لری آره صیره روماده علم پارلیتلیری کوسترمشدر . دنیانک الواسع قطعه لرینی حوضه اداره سنه آلان روما ، جمهوریت و ایمپراطورلق دور لرنده حرب و اختلاللر ایچنده بوغوشمش و مملکتده علمی حرکتله مع التأسف هیچده اهمیت ویرلما مشدر . روماده یالکز ملت مجاسنک ، جمهوریتک سناتونک قانونلری خلقده قوی بردومو قر اتلق دو یغوسنی یشاتمش صنایعک ، معارف قدرت تکاملی یونانی لریک آثارندن اتخال ایدلمکدن باشقه برسویه به کچه مامشدر . رومانک فکریات ساحه سنده تکملات علم و عرفانده مبارز برهویت تاریخیه سی کوره میورز ، چیچرون کی خطیب [مارکوس] [پروتوس] کی منتخللر پیدا اولمشدر . ترقی به مظهر اولان یکانه علم شعبه سی علم حقوقه منحصر در . رومالی لریک ایلمک کتبخانه سی میلاددن [۱۶۷]

سنه مقدم ما کدون یادن کتیر دکلری کتبخانه
ایدی . [۱۳۳۳] مارالذکر بر غمه ده [۸۶]
سنه سنده آتته ده بولنان کتبخانه لری کاملاً
رومایه نقل ایتمش لردی . ایمپراطور قسطنطینک
زماننده ایسه یزانسده [۳۵۵] تاریخ
میلادیسنده ایروجه بر کتبخانه تأسیس
ایدلمشدر . ایمپراطور لوق دوریده [هار-
دینانوس] ک زمان حکومتنده اجر ایتمدیکی
بویوک سیاحتلر ائناسنده آتته جوارنده
ایروجه انشا ایتمدیردیکی بر شهرده برده
کتبخانه وجوده کتیرمش بعده ایکی شهرک
آره سنه بر طاق ظفر انشا ایتمدیره رک آتته
طرفنده کی یوزینه [تهزه و سیک شهری
بوراده در] عباره لرینی نقش ایتمدیرمشدر .
[قوم] شهری زنگینلرندن کنج [پیلنوس]

— بر کوکل ضاطره سی —

بر زمان روحده امل ییلدیزی
بهارک « آزی نشه سی واردی .. »
عشقگله نهایت بر آجی صیزی ،
نشه می بوضوگنز هجرانه صاردی ..

حیاتم باغلانندی بو سرگذشته ؛
در بدر دولاشوب عمرمدن بزدم .
یا قیچی حسنکدن بو کون بن ایشته
قلبده سونمه بن بر علو سزدم ..

بر أسیر اولالی بو حزین درده
روحی عشقک خسرانی یاقدی ،
آ کلادم سو دیکم حقایسک سنده
هر کوزمل ، قلبده بر ایز براقدی .

۱۷-۴-۳۴۰ ملحه نوری

مسقط رأسنده ینه بویله بویوک بر کتبخانه ایله مدرسه [سهرهس] نامنده بر معبود انشا
ایتمدیرمشدی . ینه انطونه نلردن برنجی ایمپراطور [طرایان] [۹۸ - ۱۱۷] محباب سبعة
طاله بکزه بن مشهور [فورولی ، قاپنولیون ، کرینالیس] تپه لری آره سنده ایکیوز متره
کنیشلکنده حفر ایدیلوب [۲۸۰۰۰ متره مکعبی بر قالد رارق آچیلان او بویوک میدانه
طاق ظفر ، کندینک آن اوزرنده هیکلی ، تجارلره مخصوص لونجه لر ، بر معبود ، طرایان
ستونی ایله جسم بر کتبخانه یایدیرمشدر . روماده مشهور [قاراقاللا] حماملر ، زوار
ایچون استراحته مخصوص محللر غایتله معتنا ژیمناز و مصاحبه صالونلر و اصحاب مطالعه ایچون
ایروجه کتبخانه لر انشا ایتمدیرمشدر .

ایرانیلرک ایسه مغاره لرده مدفون بولنان اثرلردن ایله ایدینه بیلانلره نظر آ او نلرده ده
بو خصوصه اهمیت عطف ایدلمشدر .

حرسیتانلغک ظه ورندن صکره خاقی استیلا ایدن تعصب او بت پرست اقوامک میدانه
کتیر دیکلری کتبخانه لری سد ایتمش علوم و فنون بتمش ؛ علما ایسه زندانلرده زنجیر

بند ایدلمشدر . بشرک ترقی و عرفانه فارسی کایسانک وضع ایتدیکی استبداد ، درین جهالتلر بتون انسانیتک روحی صاران ظلمک شدتی ایچنده یوکسهن علولری هر طرفه اورکوتمشدی . قرون وسطی ده انسانیتک لمعه امیدی سونمش تجدد معارف نامنه بر شیلر قالماشدی . عصر لرحه عالم بوفلاکتک اوکنده ایگله مشدر . انجق او عصرده اسلام دنیا سنک بتون اطرافی نور شعشه داری اینله تنویر ایتسی مصر ، بغداد ، شام ، قرطبه ، طلیطله کبی مدنیتک مرکز لری اولان معمور مدینه لرده ، علمک عرفانک فنونک فیضیه بیکارله علما ، حکما ، یتشدر بیوردی . مدینه لره در لوفونده راسخ عالمرو بهره دار متخصصلرک مقری ایدی . مدنیتک اک یوکسک قابلیت و کمالی اجراره موفق اولان اسلام علامه لرینک تألیف ایتدی بکری اثر لر استساخ ایدیلهرک الدن اله شهر دن شهره انتقال ایدیور . جیلان دزیسی قماش و امثالی شیلر یازیلهرق بیکارله مدونات وجوده کتیر بیوردی . [ابو عمر وابن العلاء] [خصص] [حماء] [ابو عبیده] نک خانه لری طاوانلرینه قدر کتابلره دولمشدی . دولت امویه نک عمومی کتبخانه لرینی کوره میورسه قده افاضل علمانک بر چوق خصوصی کتبخانه لری معلوم زدر . دولت عباسیه نک تأسیسیله اجانبک کیتدکجه زیاده لشنه اختلاطی جوار اقوامک بر چوق صناعی و فکری مؤسسسه لرینه تموایدن سلطنت عباسیه شایان حیرت بر اثر تکامل و ترقی کوسترمشدر . عباسیلرک بغدادده تأسیس ایتدی بکری و [بیت الحکمه] نامنی ویردی بکری او معظم کتبخانه ده یونانی ، سریانی ، هندی ، قبطی لسانلرندن عربجه به ترجمه اولنان بر چوق کتابلر طویلاشمش وبالاخره مأمونک غیرتیه علوم مدونه نک ترجمه هیئتلری واسطه سیله عرب لساننه نقل ایدلمشدر . خلیفه مشارالیهک کتاب جمعنده کی مراقی خلقجه شیوع بولسی اوزرینه یوزلره بیکارله اثر جمع اولهرق مذکور کتبخانه به وضع اولمشدر .

کتبخانه نک برمدیری واردی . [صاحب بیت الحکمه] نامنی الان بوذات عربلره فارسی عداوتیه شهرت الان [سهل بن هرون] اسمنده بر ایرانلی ایدی . ده اصکره بغدادده [بیت الحکمه] طرزنده بر طاقم کتبخانه لر تأسیس ایله دیلر آل بویه دن [بهاء الدوله] نک وزیر [سابور بن اردشیر] طرفندن [۳۸۱] تاریخنده بغدادده ینه بویه بر کتبخانه میدانه کتیرلشدر کتبخانه لر ایچون [۶۴۲] ده وفات ایدن خلفای عباسیه دن [ناصر بن مستقی] ده پک مهم همت صرف ایدن ملوکدندر . اخیراً عباسی خلیفه لرندن اولان [مستعفی بالله] ایسه هر دورلو اداری قابلیتدن محروم ، علوم و فنوندن هیچ خبردار اولمیان بر مغبون اولدیغندن بالنتیجه بشیوز سکنز سنه دوام ایدن خلافت عباسیه قرین زوال اولدی . وزیر مؤیدالدین

علقمی نك اخانی یوزندن مغول حدمدار لرینه کیزی مکتوبلرله بغداد اوزرینه یوروملرینی توصیه ایتمش و عاقبت [هلاکو] اناطولی؛ ازمستانده کی بتون سردار لرله مدینت و انسانیتک سنه لرجه حرماکاه عصمت و شهامتی اولان بغداد شهرینه دوغرو بیکرله و حشیلردن مرکب انسان سورولرله آقوب گلش و هلاکونک قوماندانی [باتو] شهرینی محاصره یه المشدی . موغوللر دجله قانالردن برینی بیقارق اسلاملردن برچوغنی صولرا یچنده بوغمشلردی . اخیراً هلاکونک ورودی ایسه اورته لنی احاطه ایدن ولوله دهشت ایله بوتون بوتون علولندیرمش زاد و زخیره نك ختامیله بیتاب قالان خلق ، صوک فداکارلنی ابراز ایتمکدن کیرودور میور ایسه ده بیقیق سورلردن هجوم ایدن موغوللر شهری آتشلر ایچنده براقمشلردی . آرتق بوتون سرایلر ، جامعلر ، یانیور سواقلر قان آتش ایچنده قالمشدی .

بغدادک مخازن علم و معارفی اولان اوزنکین یوز بیکرله جلد قیمتدار کتابلریغما ایدیلور ، محصول فکر بشر اولان او کتبخانه لری علولر صارمش یاقیلیوردی . دجله نهرینه دو کولان کتابلردن کوپر یلر تشکیل اولندی و یازیلر هفته لرجه اونهر جریاننی سیاهلره بو یادی . هلاکو اوردوسی ایسه او معبور مدینه لری خرابه لره ، ویرانه لره چورمشدی . او شهر لریک جلوه گاه اولدینی های هوی حیاندن نه برسس ونه ده بر نفس قالمشدی . هلقمی دنیلان الحاق اک صوک وظیفه خاننه سفی اکمال ایتمک ایچون مستعصم باللهی بتون اولاد واقاربیله هلاکوبه تسلیم ایدرک عصر لرجه شرقک سمای عظمتنده شعشه پیرای دهشت اولان او قوجه دولت اسلامیه نك ییقلماسنه ، بتون منشورات مدینه و علمیه سیله محو اولماسنه سبب اولمشدر . اسلام طلی ، اوغرادینی بوفلاکت سیبیله سنه لرجه کرک علمده و کرک صناعاتده کیرو قالمش و کندینی طوبولایه مامشدر . غربده کی مدینت اسلامیه ده اسپانیولر طرفندن عین مصیبتیه کرفتار اولمشدر . اندلسده کتبخانه لره ویریلان اهمیت و بو خصوصده پک یوکسک فداکارلر اختیار ایدن بیکرله ذوات تاریخک محتشم سینه سنده یاشایور .

[۳۵۰] سنه هجریه سنده مسند نشین سلطنت اولان [حکم بن ناصر] مأمونک اطوار معارف پروراسنی کیروده براقه حق درجده غیرتیر کوسترممشدر . حمایه و نشر علومده ابراز سخا ایله ذوق آلان بو محب حکمت ایر مخلصات آثاردن اولان [کتاب الاغانی] مؤلفنه بیک دینار احسان ایتمش و فقهای مالکیه دن [ابوبکر ابهری] یه عین معامله یی ایضا ایتمشدر . قرطبه سراینک سالونلرینه وضع ایدیلان بو یوز بیکرله آثار قیمتدار علومک ترقیسی ایچون الکعزیز حسلری تمیه ایتمش و بو کون جهانک حیرت لره سیر ایتدیکی

او اسلام دیارینک عظمتی مدینتک میدانہ کلمنہ واسطہ اولمشدر . کتابلرک حاوی اولدینی موضوعلر اوزرینہ فہرستلر ترتیب ایدلمش ابن خلدونک روایتہ نظراً [۴۰۰,۰۰۰] جلد کتاب جمع اولمشدر . قرطبہ کی برجوق اعظم ورجال طرفلرندن دیگر شہرلر دہدہ عین وچہ کتبخانہ لر تأسیس ایدلمش و غرناطہ دہدہ یتمش دانہ عمومی کتبخانہ موجود اولدینی اکلالمشدر . [۵۳۴] شرقہ صلیبون سفرلرینک غلیانہ کتیردیکی تعصب دینی حسینہ اسپانیادہ کی خرسیانلر ، مسلمانلر علیہ لاینقطع سفرلر اجرا ایدیوردی ، اسپانیا قرالرینہ اوروپاک ہر طرفدن امداد کلیور بوکا مقابل اسلام حکومتلری نفاق و شقاقک الیم دالفہلری ایچندہ فلا کتدن فلا کتہ سوروکانیوردی قاتیلیا قرالی اوچنجی [فردیناند] قرطبہ شہرینی ضبط ایتدی [۶۳۳] . درتیوز سنہ دن زیادہ حکومت اسلامیہ پای تحت اولان بوشہر معمورہ دہ کی قصرلر ، کتبخانہ لر ، سرائلر ، مدنیہ - الزہرا کی آبادات آثار خصوصت سابقہ سبیلہ متعصب اسپانیوللر طرفندن ہب تخریب ایدلدی بشریت عالمندہ اک مظہ تاریخی دورلر ایلہ معین و مستقل حیاتی شرطلر خلق ایدن واک فیاض مدنی ، اجتماعی بنیہ لریلہ قاہرہ برحیات تاریخیہ ابداع ایدن اسلام مدینتی اوغرادینی ایکی عظیم مصیبتلرلہ دلخون اولمش و بو مدہش خرابیتلر دنصکرہ بلنی دوزلدہ مامشدر . اسلام عرفانک ، اسلام دہاسنک معروض اولدینی بوفلا کت تاریخیہ نک بوکون بیلہ جتون اسلام عالمک قلبی صیرلتمقدن برآن خالی قالدینی یوقدر ، او انفاضلر اوزریندہ اوتہن باقوشلرک منحوس سسلری ، تاریخک اعماقدہ کومولان او حادثات صرصر دہشتلہ ہان کورلریمزک اوکندہ دوران ایتمکہ مہیا بولنقندہ در . بونلر ہیچ شہہ سز عباس واندلس مدینتلیدر .

مصر کتبخانہ لری ایچون ملوک فاطمیہ طرفندن بو اوغورده شایان تقدیر خدمتلر صرف اولمش ، برجوق علمانک اثرلری طویلانہرق [عزیزباللہک] بغداددہ کی بیت الحکمہ سنہ مقابل [خزانہ لکتب] نامندہ کی بویوک کتبخانہ تأسیس اولمشدر .

بو کتبخانہ نک احتوا ایتدیکی کتاب عددینی مؤرخلر [۱,۶۰۰,۰۰۰] قید ایدیورلر عزیزباللہ مذکور کتبخانہ یہ [۳۹۰] سنہ سنہ وفات ایدن کاتب [ابوالحسنی الشابسقی] بی مدیر تعیین ایتمش و کتبخانہ لری دائماً کزہر ترقیاتی ایچوندہ غیرتدن ہیچ کیرو دورمازدی . رومالیر زمانندہ اسکندریہ ، کتبخانہ سی نصل تخریب اولندیسہ بو کتبخانہ لردہ برجوق دفعہ سرزدہ ظہور اولان اختلالر و عصیانلرک توالینی یوزندن محو و خراب اولمش

چوللره قدر کتبخانه لرك احتوا ایتدیکی اوقیمتدار اثرلر داغلمش حتی بونلردن حاصل اولان بیغلره خلق کتاب تبه لری عنوانی ویرمشدر. التنجی عصرده [صلاح الدین ایوبی] بونلری طوبیلا یوب [۱۲۰۰۰۰] جلدیه بالغ اولان بو بونلر قاضی فاضل مشهور [ابوعلی عبدالرحیم بیسانی] یه هدییه ایدلمسنی امر بیورمشدر [۳۹۵] ده مصرده [دازالحکمه] نامیه برکتبخانه دهها تأسیس ایدلمش (حاکم بامرالله) ک برچوق حافظ وناظر تعینیه وجوده کتیردیکی بوکتبخانه، اودورک اک معظم مؤسسات علمیه سندن عد ایدلمشدر شام کتبخانه لری ده عرفان اسلامی تمیل ایدمک قدر یوکسک بر قیمت کوسترمشدر. دوات فاطمیه دورنده طربلس شامده (۵۰۲) سنه هجریه سنده صلیونک یاقدقلری (۳,۰۰۰,۰۰۹) جلد کتابی اهرام علمیه سنده طاشیان کتبخانه شام ایله مشهور جهان اولان سوریه قطعیه سنده (نورالدین زنگی) طرفندن (خرائن نوریه) عنوانیه غایتله جسم برکتبخانه دیگر وجوده کتیریلرک شام سنه لرجه تشکان علم و معارفه مرکز تتبع اولمشدر بلاد فارسده یاقوت حموی برچوق کتبخانه لر بولندیغنی بونلرک دروننده ایسه یوزبیکلرجه جلد آثار کوردیکی نقل ایدیور. «مابعدی وار» بالچی زاده

ظاهر صرمی

تاریخی :

اورتا آسیاده تورکمن

تورکمنک دینی

تورکمنک توره جیلکیله مسلمانلق آره سنده اولدجه بر او یغونلق واردی. بونکله برابر تورکمنک محافظه کار روحیتی «بویوجیلک» ی نسخ وابطال ایدمزدی. ایسترایسته من «عکس العمل Réaction» یا باحقدی. بو صورتله مدرسه یه انطباق ایدن تورکمنلره، عکس العمل حرکتی شعورسز بر صورتده دو یان خلق واونلره اوک، آیق اولانلر آراسنده مجادله بر مذهب مجادله سی حالنده تجلی ایتدی. امام ماریدی ونسفی کبی عالملر کتاب وسنت تفسیری مسئله سنده «تأویل کلام» ی ده کفردن بر جزؤ عد ایدیورلردی. اونلره کوره قرآن کریمک آنجاق استعارای بعض نقطه لری تفسیر قابلدی. یوقسه ظاهری معنالی معین بر نقطه نظرده کوره تأویل و تفسیر ایتک دوغرو دکلدی. ایشته سمرقندلی، نجشلی،